

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Development of Internal Quality Assurance System

Towards the Excellence of the Technical College under the Office of the Vocational Education Commission

ณัฐทิตา ภูเลี่ยมคำ^{1*}, ดวงใจ ชนะสิทธิ์² และอรพรรณ ตูจันดา³

Nattita Phuliamkam^{1*}, Duangjai Chanasid² and Oraphan Toujinda³

^{*1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นครปฐม 73000

^{*1,2,3} Educational Administration, Faculty of Education, Nakhonpathom Rajabhat University,
Nakhon Pathom 73000

Received : May 24, 2024 Revised : June 24, 2024 Accepted : June 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค 2) พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค 3) ประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนาระบบการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิคผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานประกันคุณภาพของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 22 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและทดลอง 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของร่างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสู่ความเป็นเลิศของ

วิทยาลัยเทคนิค สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 3 ประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินอรรถประโยชน์ 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปจากแบบประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1. ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิคมี 6 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วม กลไกการทำงานอย่างเป็นระบบตามวงจรเดมมิง (PDCA) การพัฒนาคุณภาพสู่สำเร็จการศึกษา การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ และการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหาร 2. ผลการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิคมี 3 องค์ประกอบประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสู่ความเป็นเลิศจำนวน 11 รายการ องค์ประกอบที่ 2 ขั้นตอนในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสู่ความเป็นเลิศจำนวน 19 ขั้นตอน องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบ และดัชนีชี้วัดคุณภาพการประกันคุณภาพสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสู่ความเป็นเลิศจำนวน 6 องค์ประกอบ 114 ดัชนีคุณภาพ

*ณัฐทิตา ภูเลี่ยม

E-mail : titaphu@gmail.com

สำหรับผลการทดลองใช้คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค พบว่าวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีการจัดทำโครงสร้างการจากระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจ มีความเชื่อมั่นในการประกันคุณภาพการศึกษา และสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรดีขึ้น ทั้งนี้แต่ละฝ่ายงานได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของวิทยาลัยเพื่อเป็นต้นแบบให้วิทยาลัยเทคนิคอื่น ๆ ต่อไป 3. ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค ประโยชน์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปจากแบบประเมิน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบ, ระบบประกันคุณภาพภายใน, ความเป็นเลิศ, วิทยาลัยเทคนิค, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to :

- 1) Study basic information on the development of quality assurance systems in the Excellence Quality College for Technical College Office of the Vocational Education Commission.
- 2) Develop a quality assurance system in the Excellence Quality College for Technical College Office of the Vocational Education Commission.
- 3) Evaluate the quality assurance system in the Excellence Quality College for Technical College Office of the Vocational Education Commission. The Research and Development was used in this study. The research operation is divided into 3 phases as follows: Phase 1 studied documents and interviewed 11 educational institution administrators, obtained through purposive selection according to specified criteria. The research instrument used was a semi-structured interview. Data were analyzed by content analysis. Phase 2 Develop a quality assurance system within educational institutions

towards excellence in technical colleges. The sample group used included educational institution administrators and the head of quality assurance of technical colleges under the Office of the Vocational Education Commission, 22 people were selected through purposive selection according to specified criteria. The sample group used in the experiment was Khon Kaen Technical College under the Office of the Vocational Education Commission, It is obtained through specific selection according to specified criteria. The development and testing period took 1 semester. The tools used were group discussion recording forms. A questionnaire to check the accuracy and Appropriateness of the draft quality assurance system within educational institutions towards excellence and a manual for internal educational quality assurance towards excellence in technical colleges used in content analysis. The statistics include frequency, percentage, mean , and standard deviation. Phase 3 evaluates the quality assurance system within educational institutions towards excellence in technical colleges verified by 5 experts , obtained through purposive selection according to specified criteria. The tool used in the research was a 4 - sided utility evaluation form consisting of an evaluation of suitability feasibility , correctness , and usefulness statistics used in data analysis including frequencies and percentages.

The research results found that: 1. Basic information on the development of quality assurance systems within educational institutions towards excellence in technical colleges. There are 6 aspects, including participatory management. Systematic working mechanism according to the Deming cycle (PDCA) for developing the quality of graduates. Developing the quality of teachers and personnel Creating cooperation with business establishments and developing the quality of executives 2. Results

of the development of the quality assurance system within educational institutions towards excellence in technical colleges. There are 3 components, consisting of Component 1: Implementation of the educational quality assurance system within the technical college educational institution towards excellence, totaling 11 items. Component 2: Steps in developing the educational quality assurance system of educational institutions of technical colleges towards excellence, totaling 19 items. Component 3: Components and quality indicators for quality assurance of educational institutions of the college. Techniques for Excellence, 6 components, 114 quality indexes. For the results of the experiment using the manual for internal educational quality assurance towards excellence of technical colleges, it was found that Khon Kaen Technical College has created a structure for organizing the internal quality assurance system of the educational institution. Create knowledge, understanding, and confidence in educational quality assurance and create better awareness among personnel. Each department has prepared a work manual to guide the operations of the college and serve as a model for other technical colleges. 3. The examination results of the evaluation of the quality assurance system in the Excellence Quality College for Technical College Office of the Vocational Education Commission by analyzing data and conclusions from assessments and recommendations of experts with expertise or experience in quality assurance within educational institutions for not less than 5 years, totaling 5 people, obtained through purposive selection showed that the quality assurance system in the Excellence Quality College for Technical College was feasible, appropriate, accurate, and applicable.

Keywords : Development System, Internal Quality Assurance System, Excellence, Technical College, Vocational Education Commission

1. บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานราชการมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดย กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศกฎกระทรวง ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และฝึกอบรมวิชาชีพ 3 มาตรฐาน 9 ประเด็น ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ด้านความรู้ ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้และด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นการประเมินด้านหลักสูตรอาชีวศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษาด้านการบริหารสถานศึกษา และด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและมาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วยประเด็นการประเมินด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์งานวิจัย ดังนั้นทุกสถานศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเริ่มจากการวางแผน การดำเนินงาน และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการอย่างมีคุณภาพ จากการศึกษาบทวิเคราะห์การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย (ณัฐสิริ รัชเกียรติวงศ์, 2559, น. 13) และศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้าน พบปัญหาสำคัญ คือ การวางแผน เช่น ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้การดำเนินการปฏิบัติตามแผน ไม่ประสบผลสำเร็จตามปฏิทิน การปฏิบัติงานรวมถึงการกำกับติดตามการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบและความไม่จริงจังของคณะกรรมการประกันคุณภาพ และ

การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ เช่น ขาดงบประมาณและความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เห็นถึงความสำคัญของแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทำให้ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาไม่สมบูรณ์ แม้ว่าจะพัฒนารูปแบบการจัดเก็บตามยุคสมัยของเทคโนโลยีแล้วก็ตาม แต่ความต้องการในการเรียกใช้ข้อมูล กลับมีความซับซ้อน จนยากหรือเป็นไปได้ที่จะประมวลผลโดยใช้วิธีการแบบเดิม ประกอบกับการเติบโตของ “Internet of Things” หรือ IoT กล่าวคือ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง คือ การที่อุปกรณ์ต่างๆ สามารถเชื่อมโยงทุกสิ่งด้วยอินเทอร์เน็ต การจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากของข้อมูลที่มีในทุกรูปแบบตั้งแต่เอกสาร ข้อความอีเมล วิดีโอ และไฟล์เสียงที่จะต้องทำการวิเคราะห์ ตลอดจนถึงการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต่าง ๆ ให้ความสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ด้านการอาชีวศึกษาปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2564, น. 14) พบว่า 1) ผู้บริหาร ครู ขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้การทำงานของทุกฝ่ายไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) ไม่ปรากฏการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 3) การจัดเก็บข้อมูลของแต่ละฝ่ายงานของสถานศึกษาไม่เป็นระบบ เกิดการทำงานซ้ำซ้อน 4) ขาดการสร้างความร่วมมือกับชุมชน องค์กรสถานประกอบการหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน 5) สมรรถนะของผู้เรียนไม่ตอบโจทย์ต่อความต้องการของประเทศในขณะเดียวกันงานวิจัยของ ชัยวิชิต เชียรชนะ และ ศจีมาง ณ วิเชียร (2562, น. 65) เรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้สรุปไว้ว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา พบว่ามีแนวทางในการดำเนินการมีจำนวน 7 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ตรวจสอบความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา 2) สร้างความเข้าใจกับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ยึดบริบทสภาพปัจจุบันและพัฒนาต่อยอดระบบการประกัน

คุณภาพในสถานศึกษา 4) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา 5) กระตุ้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา 6) ส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และ 7) สร้างทักษะการทำงานร่วมกันในสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

จากปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีงานวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวข้างต้นและผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับกฎกระทรวง และมาตรฐานการอาชีวศึกษา สร้างความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน สังคมให้เกิดความยั่งยืนและมีทิศทางการดำเนินการประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิคต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.3 เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 11 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์ผลการประเมินการ

ประกันคุณภาพภายนอกรอบสี่ ระยะที่สอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน (แบบ site visit) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นเลิศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานประกันคุณภาพของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 22 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกรอบสี่ ระยะที่สองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน (แบบ site visit) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติการตามองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้คุณภาพสำหรับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) การพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา 3) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร 5) กลไกการทำงานอย่างมีระบบตามวงจรเดมมิง (PDCA) 6) การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ และตอนที่ 3 ปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หลังจากได้ร่างคู่มือระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง กำหนดเป็นวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารายมาตรฐาน ต่ำกว่าร้อยละ 70 คือ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและทดลอง 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของร่างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศและร่างคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 ประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินอรรถประโยชน์ 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความ เป็นประโยชน์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปจากแบบประเมินและข้อเสนอแนะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่ามีองค์ประกอบ จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม กลไกการทำงานอย่างเป็นระบบตามวงจรเดมมิง (PDCA) การพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ และการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหาร

4.2 ผลการวิเคราะห์ร่างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) การดำเนินการในการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 11 รายการ 2) ขั้นตอนในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 19 ขั้นตอน 3) องค์ประกอบ และดัชนีบ่งชี้คุณภาพการประกันคุณภาพสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 6 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบมีจำนวนตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีจำนวนตัวบ่งชี้ 24 ตัว 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา มีจำนวนตัวบ่งชี้ 15 ตัว 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร จำนวนตัวบ่งชี้ 19 ตัว 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร จำนวนตัวบ่งชี้ 25 ตัว 5) ด้านกลไกการทำงานอย่างมีระบบตามวงจรเดมมิง

(PDCA) จำนวนตัวบ่งชี้ 19 ตัว และ 6) ด้านการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ จำนวนตัวบ่งชี้ 12 ตัว หลังจากได้ร่างระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นคู่มือการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ดังภาพที่ 1) เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง กำหนดเป็นวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รายมาตรฐานต่ำกว่าร้อยละ 70 คือ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและทดลอง 1 ภาคการศึกษา พบว่า 1. ผลการดำเนินงานการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่าวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่นมีการจัดทำโครงสร้างการจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยก่อนเริ่มปีงบประมาณวิทยาลัย ฯ มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นไปที่คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ในส่วนของการบริหารจัดการภายในองค์กรได้มีการจัดประชุมชี้แจงบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาให้เข้าใจถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อสร้างความตระหนักให้ แก่บุคลากร รวมถึงสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับภาระหน้าที่ใน แต่ละฝ่ายงานกับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ในแต่ละฝ่ายงานได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน 2. ผลการทดลองใช้ขั้นตอนในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่าวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่นมีการสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการควบคุมคุณภาพอย่างต่อเนื่องในทุกโครงการ/กิจกรรม โดยใช้กระบวนการ PDCA ในส่วนของการตรวจประเมินคุณภาพภายในและภายนอก รวมถึงการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากระยะเวลาในการทดลองใช้คู่มือเพียงหนึ่งเทอม ซึ่งการตรวจประเมินจะต้องใช้เวลาหนึ่งปีการศึกษาจึงจะทราบผล 3. ผลการทดลองใช้ องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 24 ตัวบ่งชี้ พบว่า วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีการปฏิบัติ จำนวน 23 ข้อ ยกเว้นข้อที่ 20 วิทยาลัยเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการจัดการด้านรายได้ภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ วิทยาลัย ฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการบริหารจัดการด้านงบประมาณ รวมถึงรายได้ต่าง ๆ เป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงจำเป็นต้องให้ผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญเฉพาะในด้านการเงินเข้าไปมีส่วนร่วมมากกว่าบุคลากรทั้งองค์กรเพื่อการตัดสินใจได้อย่างแม่นยำ

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย 15 ตัวบ่งชี้ พบว่า วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีการปฏิบัติทุกข้อ

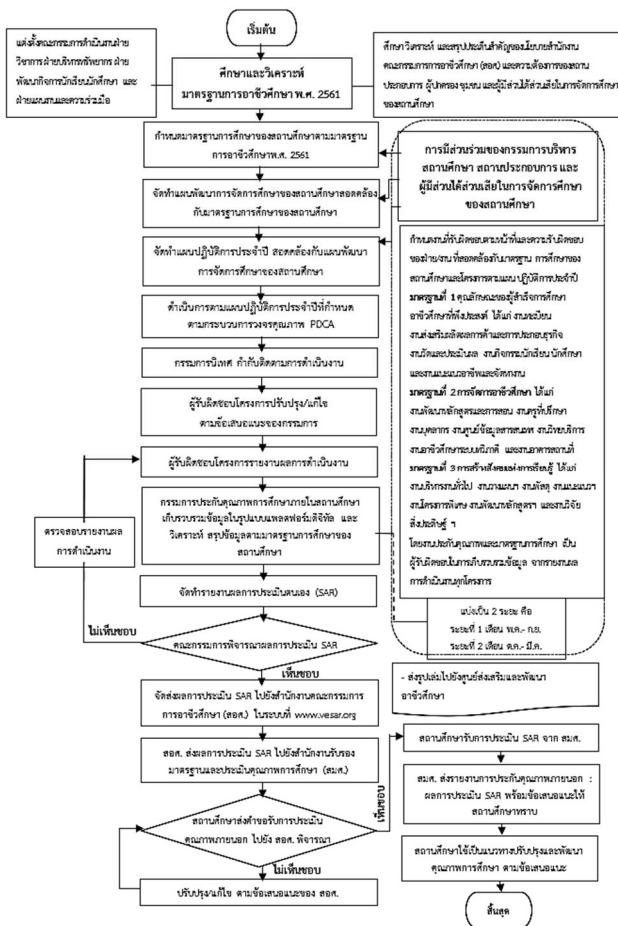
องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 19 ตัวบ่งชี้ พบว่า วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีการปฏิบัติทุกข้อ

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ประกอบด้วย 25 ตัวบ่งชี้ พบว่า วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีการปฏิบัติทุกข้อ

องค์ประกอบที่ 5 กลไกการทำงานอย่างมีระบบตามวงจรเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วย 19 ตัวบ่งชี้ พบว่า วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีการปฏิบัติ จำนวน 18 ข้อ ยกเว้นข้อที่ 95 วิทยาลัยมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายในสถานศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปี เนื่องจากการประเมินผลการปฏิบัติงานจะครบวงจรทุก ๆ หกเดือน ในข้อนี้จึงไม่สามารถสรุปผลได้ตามระยะเวลาที่กำหนดของการทดลองใช้

องค์ประกอบที่ 6 การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ พบว่า วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีการปฏิบัติทุกข้อ

หลังจากการทดลองใช้ระบบเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในที่ได้พัฒนาขึ้น

ภาพที่ 1 ภาพผังแสดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4.3 ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์
ข้อมูลและสรุปจากแบบประเมินและข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค มีความ
เป็นไปได้ เหมาะสม ถูกต้องและสามารถนำไปใช้
ประโยชน์ได้

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถ
อภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบแนวทางการ

พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่
ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็นการ
ดำเนินงานการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน
11 รายการ ประกอบด้วย

1. จัดทำโครงสร้างการจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในสำหรับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. กำหนดนโยบายคุณภาพให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยเทคนิค สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด
4. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
5. กำหนดคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์
6. กำหนดภาระงานหลักของคณะกรรมการประกันคุณภาพของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อการตรวจสอบและประเมิน และจัดทำรายงานประเมินตนเอง
7. จัดทำคู่มือชี้แจงเกี่ยวกับระบบที่นำมาใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและ นำไปปฏิบัติได้
8. จัดสรรทรัพยากรการเงิน งบประมาณและทรัพยากรอื่น เพื่อการดำเนินการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
9. แต่งตั้งประธาน และคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสำหรับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
10. จัดประชุมชี้แจงบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา ให้เข้าใจถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายใน
11. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน และขั้นตอนในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 19 ขั้นตอน ประกอบด้วย
  1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นขั้นตอนการควบคุมคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ

ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนการวางแผน 2) ขั้นตอนการติดตาม 3) ขั้นตอนตรวจสอบ และ 4) ขั้นตอนประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

2. การควบคุมคุณภาพเป็นขั้นตอนที่วิทยาลัยเทคนิคสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษาดำเนินการควบคุมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพของผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่ผลิตได้

3. กิจกรรมในกระบวนการควบคุมคุณภาพประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดองค์ประกอบของหน่วยงานที่วิทยาลัยเทคนิคต้องดำเนินการ 2) ดำเนินการควบคุมคุณภาพและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 3) การเตรียมความพร้อมเพื่อการตรวจประเมิน

4. วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการตามเดมมิ่ง (PDCA)

5. หลังจากวิทยาลัยเทคนิคได้ดำเนินการควบคุมคุณภาพแล้ว ในแต่ละปีต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพภายใน

6. การตรวจประเมินคุณภาพภายในเป็นการตรวจประเมินโดยคณะกรรมการประเมินคุณภาพ ซึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการประกันคุณภาพภายในเป็นอย่างดี ที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งของวิทยาลัย

7. เกณฑ์การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระดับยอดเยี่ยม หมายถึง มีการดำเนินการตามรายการ ตรวจสอบที่ระบุไว้ ร้อยละ 80.00 – 100 ระดับดีเลิศ หมายถึง มีการดำเนินการตามรายการ ตรวจสอบที่ระบุไว้ ร้อยละ 70.00 - 79.99 ระดับดี หมายถึง มีการดำเนินการตามรายการตรวจสอบที่ระบุไว้ ร้อยละ 60.00 - 69.99 ระดับปานกลาง หมายถึง มีการดำเนินการตามรายการตรวจสอบที่ระบุไว้ ร้อยละ 50.00 - 59.99 และระดับกำลังพัฒนา หมายถึง มีการดำเนินการตามรายการตรวจสอบที่ระบุไว้ น้อยกว่า ร้อยละ 50.00

8. กระบวนการตรวจประเมินนอกจากจะตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้คุณภาพแล้ว ต้องมีการพบผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิเช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้แทนสถานประกอบการ

9. ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

10. จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาพร้อมจัดส่งรายงาน

และแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปยังหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปีการศึกษา

11. มีการจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

12. ก่อนการตรวจประเมิน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรต้องทำความเข้าใจกับรายงานผลการประเมินตนเอง

13. ก่อนการตรวจประเมิน บุคลากรในสถานศึกษาต้องเข้าใจถึงจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของหน่วยงานตนเอง

14. ระหว่างการตรวจประเมิน ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิเช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้แทนสถานประกอบการ ควรมีโอกาสได้ให้ข้อมูลแก่คณะผู้ตรวจสอบเพื่อความชัดเจนในการอภิปราย ข้อพิจารณา วินิจฉัยได้ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น

15. หลังการประเมิน คณะผู้ประเมินต้องสรุปผลการประเมินและนำเสนอผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษา

16. หลังการประเมิน ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถให้ข้อมูลหรือชี้แจงเพิ่มเติมให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อนำมาเป็นข้อสรุปของคณะผู้ประเมิน

17. ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากรายงานผลการประเมินตนเอง และตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานต้นสังกัด

18. รับการประเมินคุณภาพภายนอก

19. ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับชัยวิชิต เขียรชนะ และ ศจิมัจ ญ วิเชียร (2562, น. 69) ได้ศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า แนวทางดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 แนวทาง คือ การวางแผน การออกแบบการประกันคุณภาพเน้นการปฏิบัติจริง ดำเนินการตามกระบวนการตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่มีคุณภาพตามบริบทการศึกษา การจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ กำกับติดตาม การประเมิน และทบทวนการประเมิน ปรับปรุง/แก้ไข และภายนอก 4 แนวทางคือ หลักฐานการประกันคุณภาพการศึกษา การรับรองผู้ประเมินมีคุณสมบัติเหมาะสม

และพิจารณาผลการประเมิน และผลการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ควรจะมีการดำเนินการที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ เช่นเดียว กับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2554, น. 40) ระบุว่า แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ระบุมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) กำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) วางระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผน 5) ติดตามตรวจสอบคุณภาพ 6) ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปี และ 8) พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีจำนวนทั้งหมด 24 ตัวบ่งชี้ 2) การพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 15 ตัวบ่งชี้ 3) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร มีจำนวนทั้งหมด 19 ตัวบ่งชี้ 4) การพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร มีจำนวนทั้งหมด 25 ตัวบ่งชี้ 5) กลไกการทำงานอย่างมีระบบตามวงจรเดมมิง (PDCA) มีจำนวนทั้งหมด 19 ตัวบ่งชี้ 6) การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ เช่นเดียวกับ พิมพ์นารา เสาวนิตย์ (2562, น. 288) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารระบบการประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร พบองค์ประกอบ การบริหารของระบบประกันคุณภาพมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศเน้นคุณธรรมจริยธรรม และความสามัคคี 2) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการ เรียนรู้ ได้แก่ เรียนรู้ด้วยโครงการ โครงการงาน การจัด กิจกรรม ประเมินผู้เรียนรายบุคคล แผนการเรียนรู้สู่ ความเป็นเลิศ 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร ได้แก่ การทำงานเป็นทีมสร้างความเข้มแข็งของ วัฒนธรรมองค์กร 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ได้แก่ มีภาวะผู้นำด้านวิชาการ บริหารโดยยึดหลักธรรม มาภิบาล 5) ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ คุณภาพ ได้แก่ วางแผนกลยุทธ์เป็นเลิศ มีโมเดลการ บริหารจัดการคุณภาพเน้นกระบวนการคุณภาพการมีส่วน ร่วม เป้าหมายองค์กรชัดเจน สอดคล้องกับสอดคล้อง

กับยุทธศาสตร์ ปัญญาสิม และ ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560, น. 299) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษา โดยร่วมกันทำนาย ได้ร้อยละ 75.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รูปแบบ การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่สามารถนำมาเป็นองค์ประกอบ ของรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประกอบ ด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ 1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ 2. มีความรู้ ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารสถานศึกษา 2) ครู ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1. ครูต้องมีทักษะ ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 2. มี การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและใช้วิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3. สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสาร 4. รู้จักใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการ จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการสืบค้น ข้อมูลจากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) นักเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถรอบด้านหรือมีความสามารถพิเศษและมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมผ่านการประเมินใน ระดับชาติ 2. สามารถใช้ภาษาอื่น ๆ ในการสื่อสารได้ดี 3. มีคุณธรรม จริยธรรม 4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินการให้สำเร็จอย่างเหมาะสม 5. มีความรู้ ความ เข้าใจและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและความ หลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีทั้ง ของไทยและนานาชาติ 4) แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด คือ 1. บริเวณอาคารสถานที่ ห้องเรียนและ แหล่งเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัยบรรยากาศอบอุ่น และส่งเสริมให้นักเรียนอยากมาเรียน 2. ห้องสมุดมี สภาพแวดล้อม บรรยากาศเอื้อต่อการใช้บริการมีปริมาณ หนังสือ สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพียงพอเหมาะสมและมี กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน การเรียนรู้และการ ค้นคว้าอย่างหลากหลาย 3. มีห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดียห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย 4. เน้นความเป็นเลิศของนักเรียน ตามกลุ่มสาระอย่างเพียงพอและสามารถเชื่อมโยง

เครือข่ายเพื่อการเรียนรู้และสืบค้นข้อมูลอย่างรวดเร็ว

5) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด คือ

1. ดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
2. ประสานความช่วยเหลือและหรือได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคลากร สถาบัน หน่วยงานด้านการศึกษา
3. สามารถแสวงหา ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพ
4. นำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศมาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้านของโรงเรียน

6) เครือข่ายร่วมพัฒนา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ

1. มีเครือข่ายสนับสนุนจาก สมาคมชมรม สถาบัน อุดมศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
2. มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาทุก ๆ ระดับ
3. สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้และบริการชุมชน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 7) การพัฒนาระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด คือ

1. มีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐานที่ครอบคลุมและสมบูรณ์
2. จัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบทันสมัยทันต่อการใช้งาน
3. นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้บริหารจัดการและจัดการเรียนการสอน และ 4. เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับกิจกรรมภายในสถานศึกษาและผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Shannon and Bylsma (2007, p. 322) ในด้านเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน มีมาตรฐาน และความคาดหวังต่อนักเรียนทุกคนสูง มีความเป็นนำโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมีความร่วมมือและการสื่อสารในระดับสูง จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับสูง มีความสอดคล้องกับ Du, Yuan, Miao, and Wei (2017) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพของกระบวนการออกแบบระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามรูปแบบ EFQM” ซึ่งแนวคิดของรูปแบบ EFQM (European Foundation for Quality) ประกอบด้วย 1) การกำหนดผลลัพธ์ 2) การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) ความเป็นผู้นำและความมั่นคงของวัตถุประสงค์ 4) การจัดการตามกระบวนการและข้อเท็จจริง 5) การพัฒนาและการมีส่วนร่วม 6) การเรียนรู้ต่อเนื่องนวัตกรรมและการปรับปรุง 7) การพัฒนาความร่วมมือ และ 8) ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ EFQM มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษา ส่งผลเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจต่อรูปแบบและผลการจัดการศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศ

2) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำกรอบแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาน ศึกษา และดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด มีการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3) หน่วยงานต้นสังกัดควรพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในแต่ละมาตรฐานหรือประเด็นการประเมิน หรือตัวชี้วัด ในแต่ละภารกิจหรือกิจกรรมของสถานศึกษาตามวงจรคุณภาพครบถ้วนทุกขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การติดตามและประเมินผล และการปรับปรุงและพัฒนา

6.1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคลากรทุกคนของสถานศึกษาเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้ถือเป็นหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนด

2) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในด้านการอาชีวศึกษา ระหว่างระบบการประกันคุณภาพภายในกับระบบการประกันคุณภาพภายนอกฉบับนี้ เป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

3) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะ กรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการประเมินตนเองโดยแยกเป็นรายสาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอน พัฒนากระบวนการดำเนินงานดูแล และแนะแนวผู้เรียนของสถานศึกษาและขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ตรงตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด สร้างระบบการติดตามผู้สำเร็จการศึกษาที่หลากหลายวิธีและทันสมัย นำผลการประเมิน มาปรับปรุงหาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร และพัฒนาระบบนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน ทุกสาขางานให้สัมพันธ์กับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และ

ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล ระบบสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ

4) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนไปสู่การเป็นนวัตกรรมรุ่นใหม่ เพื่อสร้างผลงานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของผู้เรียนที่มีคุณค่า มีความโดดเด่นได้รับรางวัลในระดับชาติและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชุมชน หรือสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ Startup และดำเนินการรักษาระดับคุณภาพการศึกษา หาแนวทางพัฒนาให้มีระดับสูงขึ้น

5) สถานศึกษาควรพัฒนานักเรียนนักศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะที่มีคุณภาพการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของสภากาหนดแผนงาน/โครงการให้เชื่อมโยงกับนโยบายต้นสังกัด กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศด้านการอาชีวศึกษา ความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนทั้งในและต่างประเทศโดยจัดการศึกษาในลักษณะบูรณาการที่ใช้ศาสตร์องค์ความรู้ที่หลากหลายและสมารถเทคโนโลยีในการพัฒนาเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคมยุคปัจจุบัน และเพิ่มสาขาวิชาที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งในระดับ ปวช. และ ปวส. รวมทั้งวางแผนการจัดการศึกษาในสาขาวิชาที่มีความพร้อมและเป็นทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถานศึกษา และพัฒนาการสร้างหลักสูตรคุณวุฒิวิชาชีพระดับสากล

6) สถานศึกษาควรร่วมมือในการ จัดการศึกษา กับหน่วยงานสถานประกอบการ และภาคีเครือข่ายในการสำรวจความต้องการงานอาชีพของชุมชน ในท้องถิ่นสอดคล้องสภาพที่ตั้งของสถานศึกษา การประกอบอาชีพและการมีงานทำของชุมชนมีกระบวนการคิดค้น เทคนิควิธีการ รูปแบบและนวัตกรรมในการระดมทรัพยากรการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ทั้ง ในและต่างประเทศ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลสารสนเทศในการบริการวิชาการและวิชาชีพผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ของสถานศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถานประกอบการ

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษากการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัย

เทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

6.2.1 ควรมีการวิจัยโดยการนำระบบการประกัน

คุณภาพสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ ไปทดลองใช้ในแต่ละประเภทสถานศึกษา อาทิ วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยพาณิชย์การ เป็นต้น เพื่อหาจุดบกพร่องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำระบบการประกันคุณภาพนี้ไปใช้เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพนี้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

6.2.2 ควรจะมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศประเภทอื่น ๆ ด้วย เนื่องด้วยแต่ละประเภทมีบริบทในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

7. เอกสารอ้างอิง

ชัยวิชิต เขียรชนะ และ ศจีมาจ ณ วิเชียร. (2564).

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกัน

คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

ณัฐสิริ รักษ์เกียรติวงศ์. (2559). การปฏิรูปอาชีวศึกษา

ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อ

การพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).

พิมพ์นารา เสาวนิตย์. (2562). รูปแบบการบริหารระบบ

การประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม และ ดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2560,

มกราคม-มิถุนายน). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

ร่วมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 9. ศิลปการศึกษาศาสตรวิจัย, 9, (1), หน้า

299-313.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการพัฒนา

ระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.

กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน). (2564). รายงานประจำปี

2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

Du, G., Yuan, J., Miao, F., & Wei, P. (2017).

Effectiveness of Design Process of
Education Quality Assurance System
Based on EFQM Model. **Mathematics,
Science and Technology Education**, 13,
(12), pp. 8205-8211.

Shannon, G.S., & Bylsma, P. (2007). **The Nine**

**Characteristics of High-Performing
Schools: A research-based resource for
schools and districts to assist with
improving student learning.** (2nd Ed.).
Olympia, WA: OSPI.